

Викладач: Ренгевич О.В.

Предмет: Основи підприємництва

Урок 20

21.04.2022

Тема уроку: Показники ефективності використання ресурсів виробництва. Ресурсоощадні технології.

Опорний конспект

Для суспільства та окремого підприємця дуже важливо знати, якою ціною можливе зростання обсягу виробленого товару чи послуги. Найважливіша категорія економіки – ефективність.

Ефективність можна визначити як співвідношення між результатом і витратами для досягнення цього результату. Якщо підприємець здійснює свою діяльність з мінімальними витратами усіх факторів виробництва, то говорять про високу ефективність виробництва даного господарського суб'єкта. Інакше кажучи, чим менше обсяг витрат і чим більше величина, в якій втілений результат господарювання, тим вища ефективність.

Відношення «результат/витрати» може бути виражене як в натуральних, так і в грошових величинах; показник ефективності в цьому випадку може виявитися різним для однієї і тієї ж ситуації.

Наприклад, майстер може ремонтувати один автомобіль упродовж п'яти днів і заробити 15 000 грн, а може за цей час відремонтувати два автомобілі, але отримати 10 000 грн.

Завдання 1.

Наведіть приклади різної ефективності виробництва в натуральних і грошових величинах у своїй галузі.

(відповідь запишіть до зошита)

Розподільна ефективність означає, що ресурси скеровуються на виробництво тих товарів та послуг і в такому їх співвідношенні, яке найбажаніше для суспільства, відповідає попиту. Вона досягається тоді, коли виробляється продукція, що має найкращу, або оптимальну для суспільства, структуру.

Наприклад, мешканці містечка більш охоче купують випічку з дріжджевого тіста, ніж із листового, а попит на стрижку в кілька раз перевищує попит на фарбування волосся.

Виробнича ефективність досягається, коли бажані для суспільства товари та послуги виробляються з мінімальними витратами. Коли ми

виробляємо, наприклад, керамічний посуд із найнижчими можливими витратами на одиницю продукції, то це означає, що ми витрачаємо найменшу кількість ресурсів для виробництва посуду, і, отже, більша кількість ресурсів залишається для виробництва інших потрібних товарів, наприклад, декоративних виробів.

Виробнича ефективність передбачає, що фарбувати автомобілі не можна за примітивною технологією 90-х років ХХ ст., а доцільно використовувати автоматизовану, комп'ютеризовану сучасну технологію.

Які ж фактори можуть збільшити ефективність? Передусім – це спеціалізація. Спеціалізація – це зосередження зусиль кожного з учасників господарського життя суспільства на здійсненні певного виду діяльності.

Спеціалізація має місце в тих випадках, коли господарська одиниця виробляє менший набір товарів або послуг. Наприклад, станція технічного обслуговування автомобілів може зосередити ресурси тільки на рихтуванні кузова автомобіля або ремонті двигунів; одна кав'ярня пропонує лише кілька видів кави, тоді як інша – великий асортимент кавових напоїв, кондитерських виробів і приготування меленої кави.

Чинниками зростання ефективності також є комплексна автоматизація, інформатизація, використання відновлюваних джерел енергії, нових матеріалів, біотехнологій тощо.

Продуктивність – це кількість продукції (товарів і послуг), виробленої на одиницю витрачених виробничих ресурсів. Зростання продуктивності означає виробництво більшої кількості товарів і послуг з незмінної кількості ресурсів, або виробництво тієї ж кількості товарів і послуг з меншої кількості ресурсів, або комбінацію цих двох можливостей.

Є три основні способи збільшення продуктивності: (1) спеціалізація; (2) інвестиції в капітальні блага; (3) інвестиції в людський капітал. Розглянемо детальніше основні способи підвищення продуктивності.

Поглиблення спеціалізації праці пояснюється декількома причинами. По-перше, усі люди різні, наділені різними здібностями, тому вони неоднаково пристосовані до виконання тих чи інших видів робіт. Спеціалізація дозволяє кожній людині знаходити ту сферу діяльності, той вид робіт, де її особливості виявляються найбільше повно, а праця буде найменш виснажливою. По-друге, спеціалізація дозволяє людям досягати більшої майстерності, а це дає можливість виготовляти блага чи надавати послуги вищої якості. По-третє, фахове зростання дозволяє людям витрачати на виготовлення благ меншу кількість часу та уникати його втрат під час перемикання з одного виду робіт на інший.

Інвестиції в капітальні блага – це фінансування будівництва нових приміщень, закупівель нового устаткування, засобів зв'язку тощо. Заощадження утворюються, якщо підприємець не споживає повністю весь

поточний дохід (або всю вироблену продукцію). Придбання капітальних благ часто вимагає великої кількості грошей; ці блага використовуються протягом тривалого часу, тому інвестиції у капітальні блага часто пов'язані з ризиком.

 Наприклад, із появою більш досконалої технології обладнання косметичного салону може застаріти ще до того, як воно окупить себе настільки, щоби підприємець міг повернути собі вкладені гроші.

Отже, підприємці, що інвестують у капітальні блага, повинні передбачити отримання доходів, які були б достатні для того, щоб виправдати можливий ризик.

Інвестиції в людський капітал мають місце в тих випадках, коли підприємець витрачає кошти на збереження здоров'я, освіти та професійну підготовку (власну і найнятих працівників). Такі інвестиції також містять елементи ризику.

Завдання 2.

Поміркуйте, які ризики можуть бути у підприємця, який фінансує навчання і стажування найнятого працівника.

(відповідь запишіть до зошита)

Впливати на продуктивність можуть конкретні заходи уряду і його політика. Окремі закони, політична стабільність сприяють укладенню довгострокових ділових угод та отриманню від них прибутків. Однак, діяльність держави може також гальмувати зростання продуктивності, якщо її закони служать інтересам окремих груп, або її політика негативно впливає на інвестиції, можливості розширити виробництво.

Інколи продуктивність може збільшуватися шляхом реорганізації виробничого процесу або переміщення виробництва в іншу місцевість.

Одним із показників продуктивності виробництва є продуктивність праці – кількість товарів і послуг, вироблених одним працівником в одиницю часу (за годину, день, тиждень). Трудомісткість застосовується для виміру витрат праці на одиницю продукції. Трудомісткість показує, скільки часу потрібно для випуску одного виробу (у натуральному вираженні) чи для виробництва продукції на одну гривню (у вартісному вираженні). Показник трудомісткості обернено пропорційний продуктивності праці.

При розрахунку продуктивності праці застосовують такі методи:

1) продуктивність праці виробництва однорідного товару розраховується в натуральних величинах (штуках, тоннах, літрах) і не залежить від зміни цін, тому ціни не враховуються при розрахунку продуктивності праці.

2) продуктивності праці у вартісному вираженні вимірюють тоді, коли підприємець виробляє різну продукцію, різної якості та складності.

3) порівняльну продуктивність визначають через оплату праці за одиницю часу і через ціни основних товарів.

Завдання 3.

Розв'яжіть задачу:

Кондитер виробляв 60 тістечок (корзинок з фруктами) за годину. Якщо він освоїть нове обладнання, його продуктивність може збільшитись на 20%. Якою стане продуктивність праці кондитера?

Поміркуйте, чи може кондитер претендувати на збільшення оплати праці на 20%?

(розв'язок задачі запишіть до зошита)

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- Опрацюйте теоретичний матеріал.
- Зробіть стислий конспект до зошита.
- Виконайте Завдання 1-3.
- Зробіть скриншот виконаних завдань та надішліть на e-mail: ksenija.rengevich@gmail.com або на Viber (096 699 17 66)